

Forfatter: Drachmann, Holger

Titel: Forskrevet

Citation: Drachmann, Holger: "Forskrevet", i Drachmann, Holger: *Forskrevet*, udg. af Lars Peter Rømhild, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 2000, s. 395. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-drachmann14valshoot-idm140708760982768/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Forskrevet

II

Han slentrede i det begyndende Tusmørke hen ad den lange, nøgterne Gade, hvor den ene Skorstenspibe ikke syntes at turde hæve sig over den anden. En nyopført Sparebank gjorde Undtagelsen – og saa Agentens, den store Brønderieijers, toetages Hus. *Han* turde være sig sin Magt bevidst – han, med sin gammeldags Fusel, hvori Byens Borgere og Omegnens Smaafolk havde opstrammet og sløvet sig gennem Generationer.

Da der langt borte, i Aftnens dæmrende Tysthed, viste sig en enkelt Fodgænger, drejede Gerhard kort om ad det smalle Brostræde ned til den øde Havneplads. Under ingen Omstændigheder vilde han i Snak med Mennesker. En afdød Mudderpram spærrede Havneløbet mellem de to Bolværker, en Dæksbaad og en ensom Jagt laa fortojet ved Brohovedet. En firkantet, dværgagtig Mand stod og saa' paa en omvendt Trillebør, som for at udgranske, hvad dér vel kunde have været i; og drev langsomt afsted, med Hænderne bagpaa Ryggen, Hovedet sænket. Alt syntes sænket i passive Grublerier – Prammen, Jagten, de nærmeste, gamle, krogede Bygninger, hvis altfor høje »kølsprængte« Tage tyngede paa udbolnede Mure med smaa asthmatiske Vinduer i. Det var ikke Liv, dette – men et malet Billed – en Radering – en gammel Hollænder – en van der Neer. Mørkere blev disse Silhouetter, der ragede op mod Foraarshimlens mere og mere svinde Skær. Gerhard satte sig paa noget Tømmer, tog sin lille Pi-be frem og gav sig til at ryge. Tungere blev han om Hjærtet – indtil han folte, hvorledes Aftnens store, udelte Stemning skød sig ind i og løftede op paa hans Sind. Ud over Havnen saa' han, kendte denne korte, kraftige Arm af Fjorden – med den fremskydende Sandbanke – »Flakket« – bag hvilken Østersøen blaandede stille bort i den Nat, der tøvende højtideligt nærmede sig. Han havde staaet her om Formiddagen – iførgaars, da han kom, og igaar, da han var lige ved at rejse igen – og fundet Landskabet saa fladt, interesseløst, uden Skønhed – uden Interesse for *ham*. Nu sad han her, og stirrede og tænkte – og sænkede sig mere og mere i Vemoden, den dybe, bløde Erkendelses Vemod: at det jo var i

denne lille Ravnekrog, han var født – her havde han, indtil sit ottende Aar, leget paa og ved dette Vand – ude under Sandbanken var han strandet med en Kammerat – histovre i den gamle Bygning, med det kølsprængte Tag over de smaa Vinduer, havde han faaet Straf af sin Moder – hende, han kunde huske han gennem et Slør af Solstøv, naar det var Dag, og af Mørkerædhed, naar det blev Aften – medens han forgæves søgte efter Faderens Træk. Hans Fader var blevet til Onklen; altfor tidligt var Drengens Barndom rykket op med Røde her og indplantet i Hovedstaden. Men nu, denne Aften, syntes han at se sin Moders Ansigt, indrammet af en Blondekappe med lila Baand, kigge ud gennem en af de smaa Ruder i den gamle Økonom-Bolig og hun aabnede Vinduet og kaldte ad ham, med en i sin Myndighed blidt klingende Stemme: Henrik dog! er Du nu faldet i Vandet igen? Kom ind – det er sent! Og hun havde saa kloge og bedrøvede Øjne.

Han bøjede sit Hoved, holdt Haanden for sine Øjne, lod Piben gaa ud.

Sæt at det var hans Moder – en halvbedaget gammel Kone, mild, god, overbærende – han her skulde have besøgt! Hvor kunde han ikke have talt med, betroet sig til hende! Aa, en Moder – en Moder!

Eller hvad véd vi derom? Vokser vi ikke først fra vore Klæder – saa fra vore Meninger – vore Venner hvorfor skulde vi ikke vokse fra vore Forældre? Det er bittert – maaske. Men er ikke Livet bittert? Vi fødes – kastes ud – vore Kære dør – eller vi dør fra dem. Jo mindre vi fæster os ved noget, desto bedre. Livet er kun *én* Ting: Arbejde!

Og han skulde arbejde.

Han sad længe bøjet, svingende frem og tilbage med sin Pibe. Saa blødt og bevæget han var stemt, saa haarde forekom ham disse Ord: »han skulde arbejde«. Der laa Arbejde bag Alt – bag Mudderprammen, Jagten, det kølsprængte Tag paa det Hjem, hvor ogsaa hans Forældre havde tjent Livets Ophold ved deres beskedne Gerning. De havde røgtet deres Gerning – arbejdet for Eksistensen – og sat en Søn i Verden. Havde de gjort det i Kær-

lighed? Maaske; – han var kun den eneste. Hvem kunde forøvrigt trænge tilbunds heri i Noget? Menneskene udleverer ikke deres sidste Hemmeligheder og det er maaske godt, at de ikke gør det. Men derved bliver nemt al Kunst, som skabende Gen-Fremstilling af de fineste, lønligste Motiver, saa hinkende og mat.

Han havde en Hemmelighed kunde han lægge *den* ind i sin Kunst, sit Arbejde? –

Han saa' op. Ude over Fjorden, sribet af i svage Nattebriser, hævdede Maanen sig som en halvoverskaaren Fersken ube-stemt rød i Farven, som ogsaa *den* var en mat Kunst, der ikke vo-ver det dristige Greb paa Palletten. Han saa' sporgende paa den – kendte ikke sin Hemmelighed deri – ikke Ediths Maane.

Kun et Par Aftner siden umuligt at det *kun* var de faa' Aft-ner og det skære, bølgende Solvlys havde fyldt hendes Værel-se og fyldt hans Sjæl med Billedet af hendes stolte Trostesløshed, hendes Noblesse, hendes dulgte Omhed, som var Maalet for *hans* Attraa.

Han rejste sig. Det svulmede i ham med en hed Trang til Hengivelse, med en endnu dybere Trang til Forstaaelse. Var hun her nu aa, var hun her! – paa denne ode Plads, med Fjord og Hav udenfor sig, med den dunkle Himmel, de fine, skære Natte-toner over sig, de mørke Silhouetter, der indrammede Maanen, som mere og mere guldblank svømmede op over den stille Vand-flade. Det rislede, Vandet, med Guldregnglans dér hvor Brisen aandede – og med svage, lange, vippende Skiver, hvor den umærkelige Dønning legede. Hvilken Aften! hvilket Billed – hvilket Digt! Og saa denne overjordiske Længsel, som det men-neskelige Hjærte er istand til at rumme – Side om Side med de Afgrunde af Sorg og Selvanklage, hvori intet Oje ser Bund. Gud dog! Gud – som har skabt Længslen efter Kærlighedslykke – men ikke har skabt *noget* Kunst, der helt og rummende iklæder Længslen Form og Billed! Musikken evner det kanske men ikke Ordet, ikke Farven, Linjen!

Hvordan skulde han vinde hende? Han havde talt stærke Ord nok derom og talt ærligt. Han havde – syntes han – kastet Fa-nen ind i Karréen; men hvordan hugge sig igennem og gribe den? Et var ham klart: kom han tilbage, uden i det mindste af

yderste Flid at have gjort Forsøget, Forsøget med baade Mennesket og Kunsten i sig selv – saa var hun den stolte, afvisende Edith, hun – Pariaen – som var utilgængeligere end nogen anden, han havde kendt blandt de »højere« Kaster.

Og som han tænkte dette, begyndte den gamle, velbekendte Stemme at tilhviske ham: Du er en Taabe, en idealistisk Nar hun vil jo netop gerne tilhøre Dig – men Du har selv stemt Fordringerne for højt – for jer begge – og i sin Ensomhed smiler hun deraf – eller ærgrer sig! Vend tilbage, kast Dig for hendes Fod, gør Fest for hende, brug din Veltalenhed, bestorm hende med Forsikringer og hun vil i dine Arme hviske til Dig, at hun hverken venter sig det store Menneske eller den store Kunstner af Dig, men simpelthen elsker Dig, fordi hun ikke kan lade være saa lidt som de Andre, Du har kendt, har kunnet lade være!

Gerhard trak Vejret dybt, besværligt; lukkede Øjnene, og syntes at Nattens store »Radering« – Digtet, som nyligt havde aabnet ham sin Favn af Forstaaelse og Kærlighed – var blevet et sammenløbet Virvar af brogede Sansfølelser hvorover han skammede sig.

Han slog sig pludselig med Knytnæve for Panden. Slaget var stærkt nok – han ligesom vaagnede – saa' ud for sig: Dér laa Naturen omkring ham i stille, lidende Ro – den rislende Guldregn-glans over det dunkle Vand, der ikke hidser til Begær men leder til Selvfordybelse, til den Tankens Andagt, som maaske er evigere end Religionerne. Og i den flækkede Gylden-Ferskens underligt vemodige Smil syntes han at se sin Moders kloge, bedrovede Øjne – og han hørte hende sige:

Henrik – Henrik, min Dreng – det er sent – kom hjem!

Ja mumlede han sent – men ikke for sildigt, at komme til sig selv – komme hjem!

Saa lyttede han, studsende. Ovre fra den mellemste af de gamle Bygninger – dér hvor et Lysskær trængte ud fra de smaa Vinduer – hørtes Toner, Instrumenter, Sang Han var kommen i den Grad paa det Rene med, at den lille By var Provinsmisærens »døde« By – hvor han selv skulde begrave sig og arbejde – og nu levede man, spillede og sang – tilmed en Bellman – histovre i hans gamle Barndomshjem!

Han gik tilbage fra Havnehovedet, forbi nogle Tømmerstæbler, trykkede sig tæt op ad Bygningens Mur og nærmede sig Vinduet, hvor det varme Lysskær indefra brødes i de smaa Ruder med Maanens kølige Glans udenfor.

Vinduet var sat paa Klem med en lille Krog. En uøvet, ikke ubehagelig, ret kraftig Mandsrøst hørtes til Akkompagnement af Violin, Guitar og en Fløjte. Det var en af de gamle Fredmans Sænger, som maatte holde før; og med ét Slag rykkedes Gerhard ind i en Række af hine ubestemte Ungdomsindtryk – med deres halvforsorne og halvbaragtige Melankoli, deres reelle Kæreste- Penge- og Tømmermændssorger – *den* bellmanske Melankoli, som er naiv og harmløs, maalt med Heine og med Musset.

Bröderna fara väl vilse ibland
om glasen, men intet om krogen,
Alla de hitta till drufvornas land –
drick, bröder, drick litet grand!
Hör, hur de stulta och skrapa i sand,
fämla på dörrar och bulta med knogen,
ragla och tumla, med stopet i hand,
och blöda om tunga och tand.

En Stemme afbrød højt – hæst lidenskabeligt: Nu kommer jeg!
Og i Mol fortsattes Strofens gribende Slutning:

Fader Mowitz! slå i, slå i!
min flicka har glömt mig, jag dör trogen;
natt och dag jemt i fylleri
skall all min sorg gå förbi.

Gerhard kunde ikke tage fejl det var Ulf, som havde sunget det sidste.